

розширення природоохоронних програм, збільшення території лісів, що охороняється, створення реєстру обліку деревини, проведення лісовідновлювальних робіт, а також шляхом заміни деревини іншими конструкційними матеріалами і джерелами палива.

Отже, вже зараз ми зобов'язані радикально змінити своє ставлення до лісів і подумати, як зберегти й примножити наше лісове багатство.

**Нестерцова-Собакарь
Олександра Володимирівна**
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗНАЧЕННЯ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ У РЕГУЛЮВАННІ МАЙНОВИХ ВІДНОСИН ПОДРУЖЖЯ

Сімейні правовідносини в Україні сьогодні є надзвичайно динамічними, що зумовлюється перехідним типом правової системи, економічними, геополітичними та іншими чинниками. Цивілістичний характер сімейних правовідносин зумовив формування підґрунтя для договірного регулювання окремих їх видів. Так, відповідно до сімейного законодавства майнові відносини подружжя можуть регулюватись шлюбним договором [1, с. 290].

В Україні шлюбний договір – це відносно нове правове явище. Соціально-економічний розвиток та еволюція цивільно-правових і сімейних відносин наразі стали передумовами появи нового виду договору – шлюбного. Першим кроком у становленні інституту шлюбного договору стало прийняття Верховною Радою України 23 червня 1992 року Закону України «Про внесення змін і доповнень до Кодексу про шлюб і сім'ю Української РСР», згідно з яким Кодекс було доповнено статтею 271 «Право подружжя на укладення шлюбного контракту», яка передбачила можливість укладання шлюбного контракту між особами, які вступають у шлюб.

Подальший свій розвиток інститут шлюбного договору отримав з прийняттям та вступом в дію 1 січня 2004 року нового Сімейного кодексу України [2, с. 95].

Слід зазначити, що загальний вік існування цього правового інституту в нашій державі дуже короткий, порівняно з іншими країнами, що зумовлено нерозвиненістю загальної теорії договірного права щодо подружніх договорів, пасивністю практики їх укладання.

Як новий для сімейного законодавства правовий інститут, шлюбний договір потребує детального аналізу. Це стосується насамперед визначення

його правової природи та значення під час регулювання майнових відносин подружжя.

Слід підкреслити, що згідно з проведеними дослідженнями сучасного стану шлюбних договорів в Україні, вони використовуються доволі рідко. Лише 10% осіб, що вступають у шлюб, укладають шлюбний договір. Для порівняння, наприклад, в Європі кожна третя шлюбна пара укладає такий договір, а в США – кожна друга пара [3, с. 61].

Як свідчить практика, шлюбний договір у нашій країні укладають здебільшого жителі мегаполісів, а саме підприємці, політики, актори, співаки. Більшість населення мають чітку позицію до шлюбного договору: за статистикою, 42% українців – за укладення договору, 47% – проти, 11% – ніколи не думали про це.

Прихильники укладання шлюбного договору його перевагами вважають:

- встановлення прав й обов'язків сторін щодо взаємного утримання дітей і батьків;
- чітку фіксацію участі членів подружжя в загальному сімейному бюджеті;
- захист сім'ї від боргів члена подружжя;
- гарантії щодо матеріальної підтримки, а якщо потрібно – й утримання членів подружжя;
- вирішення правового статусу житла подружжя та порядок користування ним;
- поділ майна подружжя у випадку розлучення;
- регулювання питань, пов'язаних з вихованням та утриманням дітей чи членів подружжя у випадку розлучення;
- встановлення правового статусу роздільного майна подружжя;
- максимальний захист прав особи, якщо в шлюб вступають громадяни України з іноземцями.

Супротивники укладення шлюбного договору, навпаки, вважають, що: укладання шлюбного договору є першим кроком на шляху до розлучення; ним неможливо регулювати особисті немайнові відносини подружжя, оскільки договір почуття не врятує; положення шлюбного договору, навіть завірені нотаріусом, можна оскаржити в суді; не завжди такий договір може бути взятий до уваги судом; він не встановлює санкцій до тих осіб, які порушують його умови; ніхто не може змусити особу виконувати шлюбний договір, якщо вона цього не хоче, та ін.

Обидві позиції мають власних прихильників, проте шлюбний договір поки що не може розв'язати всі проблеми подружжя, бо завжди в конкретній сім'ї будуть суперечливі питання з того чи іншого приводу. Чим менше сучасна людина бачить у шлюбі засіб організації побуту, тим більше від партнера чекають якостей духовно близької людини [4, с. 4, 30-31].

Практичне ж використання шлюбного договору як регулятора майно-

вих відносин подружжя ускладнюється необізнаністю та негативним ставленням українців до нього, про що яскраво свідчить статистика. Наприклад, у 2004 р. було укладено 476 шлюбних договорів, у 2008 р. – 1029, а у 2012 р. – 1357. Хоча спостерігається позитивна динаміка зростання кількості укладених шлюбних договорів, але їх кількість все ж таки є незначною порівняно з кількістю укладених шлюбів в Україні. Така ситуація зумовлена не тільки недостатністю правових знань серед пересічних громадян, а й недосконалістю правового регулювання даних відносин [5, с. 93].

Сьогодні інститут шлюбного договору в Україні ще недостатньо розвинений, що підтверджується статистичними даними, згідно з якими шлюбні угоди не є особливо популярними серед населення.

Таким чином, в науці відсутня єдина думка з приводу значення шлюбних договорів, які, з одного боку, спрямовані на зміцнення інституту сім'ї, а з іншого – існує низка проблем, пов'язаних з укладанням та розірванням між подружжям. Безумовно, шлюбний договір стане гарантією реалізації майнових прав подружжя лише в тому випадку, коли він відповідатиме нормам чинного законодавства та не суперечитиме моральним засадам суспільства. Основними аргументами на користь його подальшого використання є саме регулювання майнових відносин подружжя, питань, пов'язаних з вихованням та утриманням дітей або членів подружжя у випадку розлучення, а також захист прав громадян України у разі припинення шлюбу, укладеного з іноземцем.

Література

1. Петrenchенко С.А. Актуальні аспекти укладення та розірвання шлюбного договору в Україні: історія та сучасність / С.А. Петrenchенко // Форум права. – 2014. – № 3. – С. 290-295.
2. Жилинкова И.В. Брачный договор / Жилинкова И. В. – Харьков : Ксилон, 2005. – 174 с.
3. Уляненко О.О. Шлюбний договір у сімейному праві України. – К. : Грот, 2003. – 124 с.
4. Капська А.Й. Молода сім'я : проблеми та умови її становлення : монографія. –К. : ДЦССМ, 2003. – 184 с.
5. Дорошенко Л.М. Деякі аспекти укладання шлюбного договору / Л.М. Дорошенко, А.О. Бистра // Форум права. – 2013. – № 4. – С. 93-97.